

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2023-5(24)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 5(24)
2023

Ми з України

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-5\(24\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-5(24))

Věda a perspektivy

N° 5(24) 2023

Praha, České republika
2023

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 5(24) 2023. str. 355

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 33/2023 ze dne 22. Směr 2023)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, Česká
republika)

Dina Dashevska - geolog,
geochemist Praha, Česká
republika (Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Humeir Huseyn Achmedov** - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevsky - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Izraeli)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)
Vladislav Fedorenko - doktor práv, profesor, DrHb - doktor habilitace práva (Polská akademie věd), čestný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

OBSAH

SÉRIE “Ekonomika”

Iryna Ivakhnenko, Dmytro Prykhodko, Mykhailo Churylo 10
HR MANAGEMENT IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION USING INNOVATIVE METHODS

Петро Бечко, Ольга Пономаренко, Василь Нагорний, Андрій Гірасімов, Сергій Чигринець 23
ОЦІНКА БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Євгеній Бушинський 38
РЕВІТАЛІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ В ПОЛІТИЦІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Руслан Кукурудз 55
ПАРТНЕРСТВО У ВІДНОСИНАХ МІЖ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Наталія Трушкіна 71
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПАРАДИГМА» З ПОЗИЦІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

SÉRIE “Pedagogika”

Oksana Kuntso 83
PEER MEDIATION AS A TEACHING STRATEGY FOR DIVERSE PROFICIENCY EFL CLASS

Юрій Краснобокий, Ігор Ткаченко, Катерина Ільніцька 90
СИНЕРГЕТИЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ КЛІМАТУ НА ПЛАНЕТАХ СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ

Володимир Назаревич, Ілля Вожжов 109
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Людмила Новаківська 118
*ІСТОРИЯ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ ЯК
ОСОБИСТІСНОЇ ЯКОСТІ (ПЕРІОД КИЇВСЬКОЇ РУСИ)*

Наталія Поліщук 129
*ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА
УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ*

Марина Солтусенко 138
*ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІКТ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В
КОНТЕКСТІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ*

SÉRIE “Filologie”

Тетяна Хоменко 143
*НАЙМЕНУВАННЯ ХИЖИХ ТВАРИН У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ
ДАВНІХ ГЕРМАНЦІВ*

SÉRIE “Historické vědy”

В’ячеслав Гордієнко 157
ЛИЦАРСЬКА МОРАЛЬ РАДЖПУТІВ

Галина Гордієнко 169
ВИРОБНИЧА ПОВСЯКДЕННІСТЬ ВІЗАНТІЙСЬКОГО СЕЛЯНИНА

Сергій Куценко 181
*ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОФІЦІЙНИХ САЙТІВ МУЗЕЇВ
ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ*

SÉRIE “Veřejná správa”

Леся Пронь 194
*ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО
ПЛАНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ*

SÉRIE “Lékařské vědy”

- Жанна Капушак, Олександр Савчук, Ярослав Стравський** 208
ПЕРЕКИСНЕ ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ В ОРГАНІЗМІ ТВАРИН І ЛЮДЕЙ ТА РОЛЬ АНТИОКСИДАНТІВ У ЗНИЖЕННІ РІВНЯ ПРОДУКТІВ ПЕРЕКИСНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ

SÉRIE “Filozofie”

- Лада Прокопович, Юлія Роговик** 219
МЕДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ І ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФІЛОСОФСЬКІ МЕТАФОРИ

SÉRIE “Sociologie”

- Olha Skorostetska** 227
ALGORITHM OF TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE POST-WAR TIME ON THE EXAMPLE OF THE CITY OF KYIV AS A CAPITAL DESTINATION

SÉRIE “Ekologie”

- Volodymyr Vitenko, Vladyslav Parakhnenko, Inna Didenko, Olena Zadorozhna. Sergiy Koval, Vitalii Chernysh** 240
COMPLEX ASSESSMENT OF THE ADAPTATION POTENTIAL OF AMBROSIA ARTEMISIIFOLIA L. IN THE CONDITIONS OF THE RIGHT- BANK FOREST-STEPPE OF UKRAINE

SÉRIE “Geologické vědy”

- Адам Бодюк** 250
РЕСУРСОМЕТРІЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ ПОРІВНЮВАЛЬНИХ ОЦІНКАХ КОРИСНИХ КОПАЛИН

SÉRIE “Zeměpis”

Михайло Мельнійчук, Олег Мельник, Лариса Чижевська, Зоя Карпюк, Ірина Єрко, Надія Мельник, Роман Качаровський, Олена Антипюк 263
ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЮБЛИНЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Ірина Нетробчук, Сергій Полянський, Валентина Стельмах, Володимир Юровчик, Тетяна Полянська, Віталій Соловей, Роман Качаровський, Сергій Ковальчук 277
ТУРИЙСЬКА ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОБ'ЄКТІВ ПЗФ МАЛИХ РІЧОК ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

SÉRIE “Biologie”

Юлія Куш 293
ЗМІНИ ГЕМАТОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ: ДІАГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

SÉRIE “Architektura a územní plánování”

Василь Стовбан 309
РОЗПОДІЛ ПРОСТОРОВИХ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

SÉRIE “Politologie”

Olena Maksymchuk 323
FEATURES OF THE FORMATION OF THE PHENOMENON OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE: THEORETICAL ANALYSIS

SÉRIE “Psychologie”

Ольга Горіна 336
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Věda a perspektivy № 5(24) 2023

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

SÉRIE “Chemické vědy”

Тетяна Обушенко, Наталія Толстопалова, Ольга Сангінова, 347

Мірна Терещенко

ВИДАЛЕННЯ ІОНІВ МАНГАНУ З ВОДНИХ РОЗЧИНІВ

SÉRIE “Zeměpis”

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-5\(24\)-263-276](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-5(24)-263-276)

Михайло Мельнійчук

*кандидат географічних наук,
професор кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Олег Мельник

*кандидат географічних наук,
асистент кафедри фізичної географії,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Лариса Чижевська

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Зоя Карпюк

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Ірина Єрко

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму та готельного господарства,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>*

Надія Мельник

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри готельно-ресторанної та
курортної справи факультету туризму,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>*

Роман Качаровський

*магістр географії, старший лаборант кафедри
економічної та соціальної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Олена Антипюк

*старший лаборант кафедри фізичної географії географічного факультету,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЮБЛИНЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Анотація. Досліджено передумови та етапи створення Люблинецької територіальної громади (ТГ) Волинської області в рамках адміністративно-

територіальної реформи в процесі децентралізації влади в Україні, що спричинена потребою трансформації наявної моделі управління на місцевому рівні, в основі якої зміна системи функціонування місцевого самоврядування. Визначено територіальні особливості громади, її склад, характер розселення населення, специфіку функціонування. Проведено аналіз наявної наукової та довідкової інформації з цієї тематики. Здійснено апробацію методики вивчення природного рекреаційного потенціалу в межах окремо взятої територіальної громади. Природний рекреаційний потенціал досліджено як комплекс чинників, що забезпечують відповідні належні умови для відпочинку та туризму мешканців Волинської області й інших регіонів України, а також іноземних туристів. Під час проведення наукового дослідження увагу зосереджено на виявленні особливостей клімату (температурний режим, кількість опадів), поверхневих вод (морфометричні характеристики водних об'єктів, зокрема річок, озер, водосховищ і ставків), лісових ресурсів (видова та вікова структура насаджень), мисливських і земельних угідь. Подано детальну характеристику наявного в межах громади об'єкту природно-заповідного фонду (ПЗФ). Вивчено основні передумови та мету його створення, природні, зокрема флористичні та фауністичні, особливості. Обґрунтовано умови здійснення природоохоронної та рекреаційної діяльності в межах об'єкту природно-заповідного фонду Люблинецької територіальної громади. Запропоновано пропозиції щодо оптимізації функціонування об'єкту ПЗФ та можливості розширення екологічної мережі в сучасних умовах господарювання населення.

Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, клімат, поверхневі води, озера, земельні ресурси, ґрунтовий покрив, природно-заповідні об'єкти, Люблинецька ТГ, Ковельський район, Волинська область.

Mykhailo Melniichuk

*Candidate of Geographical Sciences,
Professor of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Oleg Melnyk

*Candidate of Geographical Sciences,
Assistant of the Department of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Larysa Chyzhevska

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Zoia Karpiuk

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Physical Geography of Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Iryna Ierko

*Candidate of geographical sciences, associate professor
Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Management,
Lesya Ukrainka Volyn National University Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>*

Nadia Melnyk

*Candidate of geographical sciences, associate professor
Associate Professor of the Department of Hotel,
Restaurant and Resort Affairs, Faculty of Tourism,
Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>*

Roman Kacharovskiy

*Master of Geography, senior laboratory assistant of the
Department of economic and social geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Olena Antypiuk

*Senior laboratory assistant of the Department of
Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

NATURAL RECREATION POTENTIAL OF LIUBLYNETS TERRITORIAL COMMUNITY OF VOLYN OBLAST: THE PRESENT DAY AND PROSPECTS OF RATIONAL USE

Abstract. The prerequisites and stages of the creation of the Liublynets Territorial Community (TC) of the Volyn Oblast as part of the administrative-territorial reform in the process of decentralization of power in Ukraine, which is caused by the need to transform the existing management model at the local level, which is based on a change in the functioning system of local self-government, are studied. Territorial features of the community, its composition, character of population settlement, specifics of functioning are determined. An analysis of the available scientific and reference information on this subject was carried out. Approbation of the methodology for studying the natural recreational potential within the boundaries of a separate territorial community was carried out. The natural recreational potential has been studied as a set of factors that provide appropriate conditions for recreation and tourism for residents of the Volyn Oblast and other regions of Ukraine, as well as foreign tourists. During the scientific research, attention is focused on identifying the features of the climate (temperature regime, amount of precipitation), surface waters (morphometric characteristics of water bodies, in particular rivers, lakes, reservoirs and ponds), forest resources (species and age structure of plantations), hunting and land plots. A detailed description of the nature reserve fund (NRF) facility available within the community is provided. The main prerequisites and purpose of its creation, natural, in particular, floristic and faunal features have been studied. The conditions for the implementation of nature protection and recreational activities within the object of the nature reserve fund of the Liublynets territorial community have been substantiated. Proposals are offered to optimize the functioning of the NRF facility and the possibility of expanding the ecological network in modern conditions of population management.

Keywords: decentralization, territorial community, nature reserve fund, recreational potential, climate, surface water, lakes, land resources, soil cover, nature reserve objects, Liublynets TC, Kovel district, Volyn Oblast.

Постановка проблеми. Упродовж тридцяти років незалежності в Україні застосовувалась модель місцевого самоврядування, що була створена ще за часів СРСР. З плином часу це стало перешкодою для поступального прогресивного сталого розвитку місцевих територій. Наявність значного пласту соціально-економічних та екологічних проблем, відсутність можливостей управління ресурсами, фінансового забезпечення та часто просто відсутність бажання в таких умовах працювати породжували

передумови до занепаду територій, переводячи їх у ранг депресивних. Все це спричинило необхідність пошуку ефективних моделей державотворення, управління територіями та місцевого самоврядування. Першим вагомим кроком до удосконалення місцевого самоврядування стало прийняття у 2015 році Верховною радою України Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [14], яким було чітко визначено особливості впровадження новітніх управлінських відносин між державою, регіоном, районом та громадою. Завдяки прийняттю цього Закону та інших нормативно-правових актів, було створено юридичне підґрунтя для сталого прогресивного розвитку територіальних громад, що відкриває можливості використання наявних ресурсів для забезпечення власних потреб і вирішення проблем. Подібне використання рекреаційних ресурсів дозволить посилити відновлення природних територій, поліпшити екологічну ситуацію, розвинути туристсько-рекреаційну сферу в межах територіальних громад, що є актуальним і перспективним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійсненню комплексного дослідження природного рекреаційного потенціалу на регіональному та локальному рівнях (в межах територіальних громад) на сьогоднішній день присвячено ряд праць відомих науковців. Природно-рекреаційний комплекс Волинської області досліджували Я. Б. Олійник, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко. На рівні адміністративних територій (районів, територіальних громад) окремі елементи природного рекреаційного потенціалу розглядали І. П. Ковальчук, В. О. Фесюк, З. К. Карпюк [9; 11; 17], І. М. Нетробчук [9; 11; 17], Л. Т. Чижевська [9; 11; 17], Т. С. Павловська, С. В. Полянський [9; 11; 17], Т. О. Полянська [9], В. Ю. Стельмах [17], О. В. Мельник [11; 17], Р. Є. Качаровський [9; 11; 17], О. В. Антипюк, [11]. Водночас проблематика наявності і використання природного рекреаційного потенціалу Люблинецької ТГ досліджена недостатньо.

Мета статті. Метою наукового дослідження є оцінка природного рекреаційного потенціалу Люблинецької територіальної громади. Основними завданнями є вивчення кліматичних умов, гідрологічних об'єктів, ґрунтового покриву, особливостей лісового та природно-заповідного фонду. Істотне значення має здійснення пошуку шляхів збереження та покращення стану довкілля, що істотно впливає на можливості використання природи як основного чинника рекреації громади. Задля досягнення поставленої мети проведено аналіз наявної інформації статистичних щорічників Головного управління статистики у Волинській області, звітні і довідкові матеріали підрозділів Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області, Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства, Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної

адміністрації, інформацію сайтів Ковельської районної державної адміністрації та Люблинецької ТГ. У ході проведення дослідження використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітичний методи, проведено узагальнення та систематизацію інформації.

Виклад основного матеріалу. Застаріла радянська система державного управління на місцях являла собою зосередження основних ресурсів на обласному, а в переважній більшості на центральному (столичному) рівнях, що істотно ускладнювало вирішення будь-яких, навіть незначних, питань без згоди «зверху». Децентралізація, розпочата у 2015 році, відкрила шлях до наповнення місцевих органів управління необхідними фінансами, надала можливість ними розпоряджатися. Це, в свою чергу, дозволило структурам на місцях приступити до вирішення нагальних питань у економічній, соціальній й природоохоронній сферах життя людей. В процесі децентралізації у період з 2015 по 2022 роки в Україні утворено 1 438 територіальних громад (ТГ), з яких у Волинській області – 54, у Ковельському районі – 23 [1–2]. Серед них – Люблинецька громада, яка унікальна тим, що сформована в безпосередній близькості до міста обласного значення, потужного промислового, економічного та транспортного центру Волині, адже м. Ковель – найбільший залізничний вузол регіону, що здійснює забезпечення залізничного сполучення Волинської області та всього Північно-Західного економічного району з Республікою Польща [11].

Люблинецька територіальна громада утворена згідно положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [14] 23 лютого 2016 р. шляхом об'єднання сіл Старокошарівської та Мощенської сільських рад, а також Люблинецької селищної ради. У складі громади нині налічується дев'ять населених пунктів: смт Люблинець та вісім сіл: Довгоноси, Калинівка, Краснодуб'я, Кругель, Мощена, Нові Кошари, Старі Кошари, Черкаси. Площа території громади складає 115,0 км², а населення – 6 388 осіб (станом на 01.01.2022 року). Густота населення – 32,07 ос./км². У складі громади діють два старостинські округи: Старокошарівський та Мощенський. Адміністративним центром громади є смт Люблинець. На півночі та північному-заході громада межує з Смідинською, на сході та південному сході – з Ковельською, на південному заході – з Луківською громадами [1–2; 8; 10].

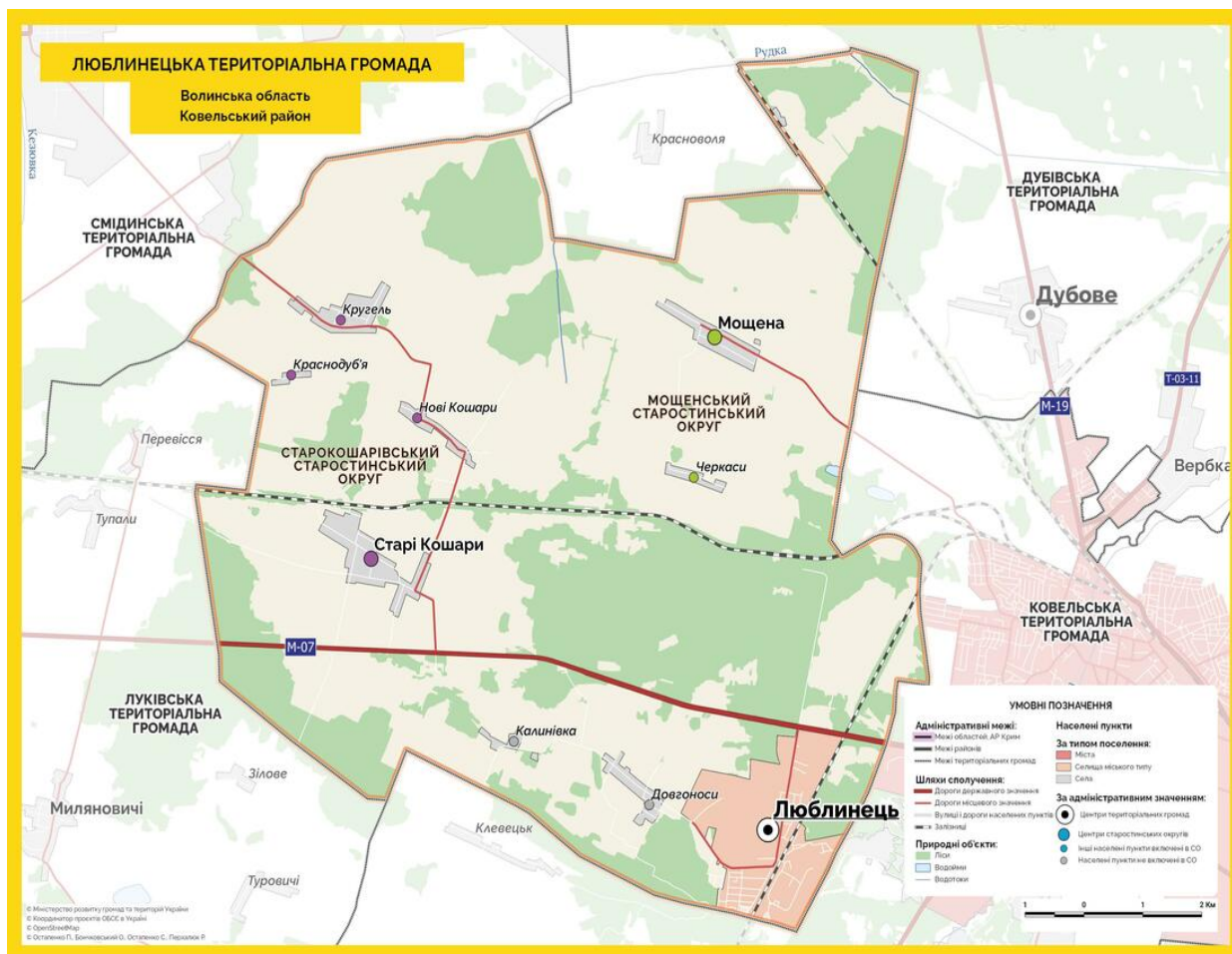

Рис.1. Люблинецька територіальна громада [2; 10].

Громада має доволі потужний природний рекреаційний потенціал, сприятливі кліматичні умови, різноманітні природні ресурси та природно-заповідні території.

Кліматичні умови та ресурси громади сприяють здійсненню рекреації та туризму впродовж року. Клімат у громаді є помірно-континентальним. Найвищі температури припадають на літній місяць липень і становлять $+18,6^{\circ}\text{C}$. Абсолютний максимум літніх температур за матеріалами метеостанції Ковеля сягає $+39,0^{\circ}\text{C}$. Найхолоднішим місяцем є січень, його пересічна температура становить $-4,5^{\circ}\text{C}$. Безморозний період триває 158–160 днів. Пересічна річна температура повітря становить $+7,0^{\circ}\text{C}$. Пересічний мінімум температури повітря має від'ємне значення з грудня до березня включно. Найнижча мінімальна температура відзначається у січні – $-6,7^{\circ}\text{C}$. Найвищі її значення фіксуються у липні – $+13,5^{\circ}\text{C}$. Пересічна глибина промерзання ґрунту – до 30 см. Середня вологість повітря становить 8,6 мб. Річна сума опадів сягає 600 мм. Сума літніх атмосферних опадів у період активної вегетації коливається у межах 360–370 мм. Стійкий сніговий покрив з'являється на

початку грудня і зберігається до 80 днів. Висота снігового покриву від 5 см у грудні до 13 см – у січні–лютому [4; 8; 10–11; 20].

Основними водними артеріями громади є ліві притоки р. Турія (загальна довжина 192,9 км; площа водозбору – 2 922,86 км²; похил річки – 0,41 м/км): р. Рудка (загальна довжина 30,73 км; площа водозбору – 175,7 км²; похил річки – 0,55 м/км, лісистість – 5,8%, болотність – 4,3%, швидкість течії – 0,1 м/с, на сьогоднішній день русло річки випрямлене і тільки у нижній течії при впадінні у р. Турію воно зберегло свою природну форму) та р. Чорна (загальна довжина 12,13 км; площа водозбору – 70,83 км²; похил річки – 1,2 м/км).

Також до рекреаційних водних ресурсів слід віднести ставок у с. Мощена (площа дзеркала – 18 га, об'єм – 252 тис. м³) [3; 8; 10; 16; 19–20].

Рис.2. Річка Рудка [16]

Водні плеса є придатними та досить привабливими для рекреаційного використання – короткотермінового відпочинку (купання, занять водним туризмом, плавання на човнах, рибальства) та екологічного пізнання природи (дослідження біорізноманіття територій ПЗФ) [5; 9; 20].

На території громади розташовані родовища глини та піску.

У межах Люблинецької територіальної громади поширені дерново-підзолисті, середньопідзолисті, піщані та супіщані ґрунти. Дерново-слабко- і середньопідзолисті піщані та глинисто-піщані ґрунти займають незначні площі на північ від с. Мощена. Дерново-підзолисті глеюваті піщані й суглинкові ґрунти трапляються у вигляді незначних масивів на захід від с. Черкаси і південний захід від с. Старі Кошари, на захід від с. Кругель. Ці ґрунти поширені на озах. Висота піщаних горбів тут сягає до 10 м. Останні

сформовані великозернистим кварцово-польовошпатовим піском. Особливостями всіх видів дерново-підзолистих ґрунтів є поділ їх профілю на горизонти вимивання і вмивання колоїдів та окислів, підвищена кислотність, незначна буферність і низька біологічна активність [3; 5; 8; 10; 20].

Земельні ресурси представлені сільськогосподарськими угіддями – 50,5 %, лісовкритими масивами – 37 %, заболоченими ділянками – близько 6,5 %, забудованими землями – близько 3,0 %, інші землі становлять 2–3 % [3; 8; 10].

Значна частина лісових ресурсів громади зосереджена у межах Ковельського лісництва Філії «Ковельське лісове господарство» ДП «Ліси України». Головними лісотвірними породами є: сосна звичайна *Pinus sylvestris* – 57 %, дуб звичайний *Quercus robur* – 12 %, береза повисла *Betula pendula* – 15 %, вільха чорна *Alnus glutinosa* – 9 %, осика *Populus tremula* – 6 % та ялина звичайна *Picea abies* – 1 %. Потужний потенціал флористичних ресурсів – це цінні види лікувальних трав та дикорослих ягід. На території лісництва ростуть: коручка болотяна *Epipactis palustris*, підсніжник білосніжний *Galanthus nivalis*, зозулинець блощичний *Anacamptis coriophora*, любка дволиста *Platanthera bifolia*. Фауна представлена багатьма видами, де переважають лисиця звичайна *Vulpes vulpes*, дика свиня *Sus scrofa*, сарна європейська *Capreolus capreolus*. Місцеві ландшафти є місцем гніздування птахів, серед яких: лунь очеретяний *Circus aeruginosus*, крижень *Anas platyrhynchos*, грицик великий *Limosa limosa* кулик, бекас *Gallinago gallinago*, дрізд співочий *Turdus philomelos*, лиска *Fulica atra*, сова вухата *Asiootus*. Мисливські угіддя розташовані на землях Ковельської УТМР, де є можна вполювати *Sus scrofa*, *Lepus europaeus*, *Vulpes vulpes* [8; 10; 12; 18; 20].

Важливу роль для сталого розвитку Люблинецької громади відіграє наявний в її межах природно-заповідний фонд, що сформований та діє на основі положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [13]. За даними Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [18], в межах громади знаходиться єдиний об'єкт природно-заповідного фонду – ландшафтний заказник місцевого значення «Калинівські кринички», що утворений рішенням Волинської обласної ради від від 30.05.2000 р. № 12/3 між сс. Довгоноси та Калинівка. Площа становить 51,1 га. Під охороною перебуває болотний масив. У межах природного комплексу є три природних джерела з питною водою, приємною на смак. Серед різноманітної трав'яної рослинності, що представлена яглицею звичайною *Aegopodium podagraria*, конюшиною лучною *Trifolium pratense*, молінією блакитною *Molinia coerulea*, щучкою дернистою *Deshampsia caespitosa*, ростуть лікарські види: дягель лікарський *Angelica archangelica*, валеріана дводомна *Valeriana officinalis*, гірчак зміїний *Persicaria bistorta*, родовик лікарський *Sanguisorba officinalis*, перстач прямостоячий *Potentilla erecta*. На окраїнах болота поширений ясен

звичайний *Fraxinus excelsior*, вільха чорна *Alnus glutinosa*, різні види верб *Salix*, свидина темно-червона *Swida sanguinea*, бруслина бородавчаста *Euonymus verrucosa*.

Заказник може слугувати для відпочинку, пізнавальної та екологічної діяльності як місцевого населення, так і прибулих туристів [6–7; 10; 13; 18; 20].

Люблинецька громада має досить сприятливі кліматичні умови, багата водними, земельними, лісовими ресурсами, в її межах функціонує природно-заповідний об'єкт, що створює передумови для повноцінного розвитку екологічного та пізнавального туризму, природоохоронної діяльності. Це надзвичайно важливо з урахуванням дії Програми охорони навколишнього природного середовища Люблинецької ТГ на 2017–2021 рр., що передбачає розвиток земельних відносин, благоустрій населених пунктів, поводження з твердими побутовими відходами. Проте рекреаційний потенціал ТГ має ряд проблем, що потребують заходів для покращення ситуації [8–9; 11; 17; 20]:

1) сприяти призупиненню кліматичних змін (зменшити викиди парникових газів, обмежити вплив шкідливих промислових і сільськогосподарських виробництв, а також транспорту, особливо залізничного);

2) збільшити площі лісових насаджень;

3) сприяти охороні водних об'єктів громади від забруднення;

4) розглянути можливість створення нових об'єктів природно-заповідного фонду;

5) розширити межі ландшафтної заказника «Калинівські кринички»;

6) розглянути можливість надання об'єкту ПЗФ місцевого значення вищого (загальнодержавного) статусу, здійснивши відповідне наукове обґрунтування за допомогою фахівців ЗВО та НДІ;

7) розробити туристсько-екскурсійні маршрути на локальному та регіональному рівнях, зокрема у межах ландшафтної заказника місцевого значення «Калинівські кринички»;

8) здійснити брендинг рекреаційних пунктів та місць короткотривалого відпочинку для туристів;

9) застосувати новітні високотехнологічні та експериментальні методи інформування населення про цінність територій ПЗФ;

10) істотно підвищити рівень наукової, еколого-виховної, туристсько-рекреаційної діяльності в межах заказників [16–17].

Висновки. Природні рекреаційні ресурси Люблинецької територіальної громади є базою для розвитку екологічного та пізнавального туризму, здійснення освітньо-наукової та природоохоронної діяльності, сприяють покращенню екологічної ситуації на локальному рівні. Дослідження наявного потенціалу природи в окремо взятій громаді дозволить виявити реальний стан справ та забезпечити можливість оптимізації ситуації, сприятиме ефективному використанню природних ресурсів.

Література:

1. Головне управління статистики у Волинській області URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 15.05.2023).
2. Децентралізація влади. URL <http://decentralization.gov.ua/region/item>. (дата звернення 14.05.2023).
3. Екологічний паспорт Ковельського району Волинської області. URL <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-rasport-kovelskogo-rayonu/> (дата звернення 08.05.2023).
4. Зузук Ф. В., Колошко Л. К., Карпюк З. К. (2012). *Осушені землі Волинської області та їх охорона*: монографія. Луцьк, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 294 с. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13031>
5. Каліновський Д. (2013) Рекреаційна привабливість природних водойм Волинської області та можливості їх використання в рекреації та туризмі *Вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки*. Вип. 6 (255).
6. Карпюк З. К., Фесюк В. О. (2021). *Природоохоронні мережі Волинської області: монографія*. Луцьк : видавництво «Терен».
7. Карпюк, З. К., Фесюк, В. О., Антипюк, О. В. (2018). *Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог*. Київ : ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ».
8. Ковельська районна державна адміністрація. URL: <http://koveladm.gov.ua/>. (дата звернення 22.04.2022).
9. Лук'янова Ганна Віталіївна, Полянська Тетяна Олександрівна, Полянський Сергій Володимирович, Чижевська Лариса Тарасівна, Нетробчук Ірина Марківна, Карпюк Зоя Костянтинівна, Качаровський Роман Євгенович. Сучасні можливості природного рекреаційного потенціалу Ратнівської ТГ Волинської області. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika: E 24142. № 8(15) 2022. S. 171-185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185)*
10. Люблинецька територіальна громада URL: <https://www.lyublynets-gromada.org.ua/>. (дата звернення 08.05.2023).
11. Нетробчук І. М., Чижевська Л. Т., Полянський С. В., Карпюк З. К., Мельник О. В., Качаровський Р. Є. Природний рекреаційний потенціал Ковельської ТГ Волинської області. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна. 27 травн. 2022 р. *International scientific journal «Grail of Science» № 14-15 (May, 2022) / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія), 2022. С.702–708.*
12. Північно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства. URL: <https://nw.forest.gov.ua/> (дата звернення 07.05.2023).
13. Природно-заповідний фонд Волинської області. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. (дата звернення 10.05.2023).
14. Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України від № 157–VIII від 05 лютого 2015 р. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 11.05.2023).
15. Про природно-заповідний фонд України № 2456-XII від 16 червня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12> (дата звернення 08.05.2023).
16. Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області. URL: (дата звернення 05.05.2023).

17. Стельмах В. Ю., Карпюк З. К., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є., Нетробчук І. М., Мельник О. В., Полянський С. В. Заболоттівська ТГ Волинської області: сучасний природний рекреаційний потенціал та шлях його збереження. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika*:. 2022. № 12 (19) . S. 300–314. DOI :[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314).

18. Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА. URL: <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prigodnih-resursiv/1/>. (дата звернення 12.05.2023).

19. Чижевська Л. Т., Дацюк В. О., Поторась О. В. Туристсько-рекреаційні ресурси Ковельського району Волинської області Науковий вісник Східноєвр. нац. ун-ту імені Лесі Українки : Серія : Географічні науки. Луцьк, 2020. № 5(409).С. 126-132.

20. Чижевська Л. Т., Лавренчук О. М., Качаровський Р. Є., Карпюк З. К., Антипюк О. В. Оцінка сучасного стану водних ресурсів Волині. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : Луцьк, 2019. 11-12 квітн. 2019 р. С. 98–101.

References:

1. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. [Main Department of Statistics in Volyn Oblast] Retrieved from <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].

2. Detsentralizatsiia vlady. [Decentralization of power.] Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/item>. [in Ukrainian].

3. Ekolohichniy pasport Kovelskoho raionu Volynskoi oblasti. [Ecological passport of Kovel district of Volyn region.] Retrieved from <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-kovelskogo-rayonu/> [in Ukrainian].

4. Zuzuk F. V., Koloshko L. K. & Karpiuk Z. K. (2012). *Osusheni zemli Volynskoi oblasti ta yikh okhorona: monohrafiia*. Lutsk. [Drained lands of the Volyn region and their protection: a monograph] [in Ukrainian].

5. Kalinovskiy D. (2013). *Rekreatsiina pryvablyvist pryrodnykh vodoim Volynskoi oblasti ta mozhlyvosti yikh vykorystannia v rekreatsii ta turyzmi* [Recreational attractiveness of natural reservoirs of Volyn region and possibilities of their use in recreation and tourism] *Visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu imeni Lesi Ukrainky*. [Visn. Eastern Europe. nat. Lesya Ukrainka University.] Vyp. 6 (255). [in Ukrainian].

6. Karpiuk Z. K., & Fesiuk V. O. (2021). *Pryrodookhoronni merezhi Volynskoi oblasti: monohrafiia* [Nature protection networks of Volyn region: monograph]. Lutsk : [in Ukrainian].

7. Karpiuk, Z. K., Fesiuk, V. O., & Antypuk, O. V. (2018). *Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti* : albom-kataloh. Kyiv [Nature reserve fund of Volyn region: album-catalog.]. [in Ukrainian].

8. Kovelska raionna derzhavna administratsiia. [Kovel District State Administration] Retrieved from <http://koveladm.gov.ua> [in Ukrainian].

9. Lukianova Hanna Vitaliivna, Polianska Tetiana Oleksandrivna, Polianskyi Serhii Volodymyrovych, Chyzhevska Larysa Tarasivna, Netrobchuk Iryna Markivna, Karpiuk Zoia Kostiantynivna, & Kacharovskiy Roman Yevhenovych (2022). *Suchasni mozhlyvosti pryrodnoho rekreatsiinoho potentsialu Ratnivskoi TH Volynskoi oblasti* [Modern possibilities of the natural recreational potential of Ratnivska TC, Volyn region. The multidisciplinary international scientific magazine]. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika* [The multidisciplinary international scientific magazine "Věda a perspektivy" is registered in the Czech Republic. State registration number u Ministerstva kultury Praha, České republika]: E 24142. № 8(15) pp. 171-185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185) (2022) [in České republice].

10. Liublynetska terytorialna obiednana hromada [Lyublinetska territorial united community]. Retrieved from <https://stvselrada.gov.ua/>. [in Ukrainian].

11. Netrobchuk I.M., Chyzhevsk L. T., Polianskyi S.V., Karpiuk Z. K., Melnyk O.V. & Kacharovskiy R. Ye.(2022). *Pryrodnyi rekreatsiyni potentsial Kovelskoi TH Volynskoi oblasti.*[Natural recreational potential of Kovelsk TC, Volyn region]. Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities [Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities]: mater. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Viden – m. Vinnytsia [in Ukrainian & in Avstriia].

12. Pivnichno-Zakhidne mizhrehionalne upravlinnia lisovoho ta myslivskoho hospodarstva. [North-Western interregional management of forestry and hunting]. Retrieved from <https://nw.forest.gov.ua/> [in Ukrainian].

13. Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti. [Nature Reserve Fund of Volyn Region] Retrieved from <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [Law of Ukraine "On Voluntary Association of Territorial Communities"]vid № 157-VIII vid 05 liutoho 2015 r. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>. [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy «Pro pryrodno-zapovidnyi fond Ukrany»[Law of Ukraine "On the Nature Reserve Fund of Ukraine"] № 2456-XII vid 16 chervnia 1992 roku. URL: zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>. [in Ukrainian].

16. Rehionalnyi ofis vodnykh resursiv u Volynskii oblasti.[Regional office of water resources in Volyn region] Retrieved from <https://vodres.gov.ua/>. [in Ukrainian].

17. Stelmakh V. Yu., Karpiuk Z. K., Chyzhevsk L. T., Kacharovskiy R. Ye., Netrobchuk I. M., Melnyk O. V., & Polianskyi S. V. (2022). Zabolottivska TH Volynskoi oblasti: suchasnyi pryrodnyi rekreatsiyni potentsial ta shliakhyioho zberezhennia. [Zabolottivska TC of the Volyn region: modern natural recreational potential and road preservation.]. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika* [The multidisciplinary international scientific magazine "Věda a perspektivy" is registered in the Czech Republic. State registration number at the Ministry of Culture Praha, České republika:]:. 12 (19) №. pp. 300–314. DOI :[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314). [in České republice].

18. Upravlinnia ekolohii ta pryrodnykh resursiv Volynskoi ODA. [Department of Ecology and Natural Resources of Volyn Regional State Administration] Retrieved from <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1>[in Ukrainian].

19. Chyzhevsk L. T., Datsiuk V. O., & Potoras O. V. (2020). Turystska-rekreatsiyni resursy Kovelskoho raionu Volynskoi oblasti [Tourist and recreational resources of the Kovel district of the Volyn region.] *Naukovyi visnyk Skhidnoievr. nats. un-tu imeni Lesi Ukrainky. : Serii : Heohrafichni nauky*[Scientific Bulletin of Eastern Europe. national Lesya Ukrainka University. Series: Geographical sciences.]. Lutsk, № 5(409). pp. 126-132. [in Ukrainian].

20. Chyzhevsk L. T., Lavrenchuk O. M., Kacharovskiy R. Ye., Karpiuk Z. K., & Antypuk O. V. (2019). *Otsinka suchasnoho stanu vodnykh resursiv Volyni.*[Assessment of the current state of water resources in Volyn.] *Suspilno-heohrafichni chynnyky rozvytku rehioniv*[Socio-geographical factors of regional development]: materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. inter.-konf. Lutsk. [in Ukrainian].

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

№ 5(24) 2023

Podepsáno k tisku ze dne 23. Smět 2023

Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk

Headset Times New Roman.

Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.